

קדושת שביעית
חלה רק על
צמחים
שהנאה מהם
באה יחד עם
ביעורם, ולכן
בעצים שאינם
עומדים למאכל,
והנאה מגיעה
רק לאחר שהעץ
מתכלה והופך
לגחלים -
המפיצים חום -
אין קדושת
שביעית

עצים אין בהן משום קדושת שביעית, דתניא:
עלי קנים ועלי גפנים שגבן לחובה (שאסף
אותם לתוך מחסן) על פני השדה - ליקטן
לאכילה יש בהן משום קדושת שביעית, ליקטן
לעצים אין בהן משום קדושת שביעית... דאמר
קרא "לכם לאכלה" - "לכם" דומיא
ד"לאכלה", מי שהנאתו וביעורו שווה, יצאו
עצים שהנאתן אחר ביעורן.

קדושת שביעית בעצים ופרחים

עצים המשמשים לבנייה:

לכאורה, בעצים המיועדים להכנת רהיטים
או לבנייה יש קדושת שביעית, משום
שהנאתם באה יחד עם ביעורם (דהיינו,
הבלאי הנוצר כתוצאה מהשימוש בהם).
אולם החזון איש (י"ג, ח) מחדש שכיוון
שהעצים מיועדים לשימוש רק אחרי שהם
עוברים שינוי מהותי מצורתם המקורית -
כלל אין בהם קדושת שביעית.

ישנה בכל זאת אפשרות לקדושת שביעית גם
בדברים שאינם ראויים למאכל:

- צמחים העומדים לצביעה קדושים בקדושת
שביעית, כיוון שבשעת הרתיחה הצמח מתכלה
ובו זמנית גם נקלט בבגד (רש"י בבא קמא שם ד"ה יצאו; ועיינו

הוספת ד"ח שהנאתו).

- צמחים העומדים למאור קדושים בקדושת

שביעית (רש"י שם ד"ה והא)

קדושת שביעית בפרחים

צמחי מרפא: צמחי מרפא (המיועדים לחולים) אינם קדושים
בקדושת שביעית, מפני שהם מיועדים אך ורק לחולים,
וקדושת שביעית לא חלה על דברים שאינם מועילים לכל

אדם (ולפי רש"י והוספת סוכה פ, ועיינו ש"ת מנחת יצחק, ח"ח סי' ק"א).

צמחי תבלין: בצמחי תבלין יש קדושת שביעית (רמב"ם פ"ח חכ"ם,
אף אם התבלין נושמש רק לנתינת טעם ואינו נאכל (כגון עלי

תה וכדומה) (רמב"ם שם, וליקוט יוסף ט"ו, פא, מוספתי ארץ כי, יא).

משנה שביעית (פ"ו מ"ו):

הוורד והכופר והקטף
והלוטם - יש להם
שביעית ולדמיהן
שביעית.

49

חזון איש י"ד ט"ז:

הא דתנן הוורד והכופר והלוטם יש להם
שביעית, והן מיני בשמים כמו שפירש רש"י,
אין לפשוט מכאן דבשמים יש להן (קדושת)
שביעית, דהתם יש להם גם טעם... ועיקר
דינא דמתניתין אשמעינן דאף על גב שאינו
אוכל חשוב בפני עצמו, אלא שכובשין בו שמן
ושאר דברים, ועיקרו לריח - מכל מקום נוהג
בו שביעית.

50

שו"ת שבט הלוי (ח"ב, סיפן ר"ם):

ביסוד אם יש קדושת שביעית
בעשבי בושם ופרחים יש ג'
גדרים בזה: ורדים וכיוצא
בהם, שהם עשויים גם למאכל
וגם לריח, ב' עשבי הבושם
שאין להם תשמיש אחר מריח
שלהם, ג' ופרחי סרק העשויים
לנוי בעלמא בלי ריח.

51

והנה לענין ורדים מבואר [במשנה]
דיש עליהן קדושת שביעית. לענין
עשבי פרחים בלי ריח מסקנת
הירושלמי דאין עליהן קדושת שביעית.
ולענין עשבי ריח - בעיא דלא
איפשטא, ולהלכה יראה להחמיר
בספק.

52

יש החולקים על פסיקתו של שבט הלוי ביחס לסוג ג' (פרחים עם ריח):

א- שו"ת ציץ אליעזר י"ד, סי' ק"ט. כותב שיש להקל בספק זה של הירושלמי כי
הוא לא הוזכר בבבלי או ברמב"ם. לדבריו, גם בפרחים עם ריח אין
קדושת שביעית, וכן כתב הילקוט יוסף י"ד, סי' ק"ט. שמעיקר הדין יש להקל
בה.

ב- לדעת הגרש"ז אויערבך י"ב, סי' ק"ט, אמנם בפרחים שנועדו לריח יש
קדושת שביעית, אבל בפרחים שעומדים לנוי ואנשים קונים אותם בגלל
המראה שלהם ולא בגלל הריח - אין קדושת שביעית גם אם יש להם ריח
אך גם הוא נסכים שיש קדושת שביעית בבשמים, כיוון שעיקר גידולם
הוא עבור הריח).

53

למעשה:

פרחים חד שנתיים - יש לקנות עם הכשר.
פרחים רב שנתיים (או חד שנתיים בחודשי
השנה הראשונים) כגון ורדים ושושנים -
ניתן לקנות כרגיל, אך טוב להדר גם בהם
ולקנות עם הכשר.

54